

Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte

de Petre Ispirescu

- versiune juridică -

Înainte de nașterea fiului său, tulburat că acesta plângea amarnic și refuză venirea sa pe lume, Împăratul (tatăl) îi face o promisiune nenăscutului Făt-Frumos (fiul), odată ce Împărătesei (mama) îi venise sorocul să nască.

Animat de dorința arzătoare de a da naștere, cu orice preț, unicului său copil, tatăl îi făgăduiește acestuia imposibilul: „*tinerețea fără de bătrânețe și viața fără de moarte*”, în schimbul tăcerii sale. Liniștirea subită a fiului devine acceptare, un acord tacit între dorință și destin. Această promisiune se dovedește mai apoi peste puterile Împăratului, obiectul contractului fiind imposibil de realizat¹.

Promisiunea este făcută în prezența Împărătesei (mamei), ca reprezentant legal al nou-născutului Făt-Frumos, existând consimțământul acesteia. Contractul încheiat între tată și fiu se află sub egida unei solemnități aparte, fiind încheiat în fața Curții Regale, o autoritate supremă în acest univers de basm. În pofida acestui cadru reverențiar, motivația reală a angajamentului rostit de Împărat (tatăl) nu a fost altceva decât dorința de a adormi sufletul copilului înainte ca acesta să pășească în lume, fără nicio intenție reală de a împlini cu adevărat ceea ce promitea.

După naștere, Făt-Frumos (fiul) a crescut având convingerea că va beneficia de această promisiune, la împlinirea vârstei de 15 ani solicitând executarea prestației corelative asumate de tată. Acesta a refuzat, susținând că promisiunea ce i-a fost făcută este imposibil de atins; făgăduința sa nefiind însoțită de sinceritatea specifică unui veritabil *animus contrahendi*.

Marcat profund de cele promise și neîntâmpate, Făt-Frumos (fiul), însuflețit de curaj și de o puternică dorință de cunoaștere, află din povestea străbunilor săi despre o taină veche, un dar nemaivăzut: faptul că *tinerețea veșnică și viața fără sfârșit* poate fi găsită pe *Tărâmul fermecat*, situat în apropiere de *Valea Plângerii*.

¹ Florin Moțiu, „*Contracte speciale în Noul Cod Civil*”, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 50.

Această taină nu este una ușor de dobândit, ci presupune o călătorie anevoioasă, o căutare adâncă a sensurilor vieții și ale existenței. Din nefericire, tatăl său, în pofida înțelepciunii și a puterii sale, nu i-a putut oferi cele făgăduite, însă dă dovadă de priceperea necesară de a-l ghida spre obținerea acestora, asigurându-l totodată și cu o serie de resurse-compensatorii² neajunsului creat: „*calul, armele și hainele tatâne-său de când era flăcău, merinde, bani și vreo două sute de ostași*”. Aceste daruri reprezintă de fapt un remediu contractual, Împăratul oferindu-le ca și echivalent bănesc pentru a complini neexecutarea culpabila a obligației asumate.

Plecat în lumea largă, Făt-Frumos ajunge în cele din urmă pe tărâmul vieții eterne, unde în scopul obținerii „*tinereții fără de bătrânețe și vieții fără de moarte*” încheie un contract cu Zâna (o tână domnișoară) care stăpânea peste acele meleaguri fermecate.

Contractul încheiat de această dată, pentru că Făt-Frumos are vârsta de doar 15 ani, este girat de cel care pe parcursul călătoriei îi este ocrotitor legal, chiar calul său fermecat, un tovarăș de nădejde pe care l-a avut alături în lupta cu forțele răului și alături de care a izbutit în găsirea acestui tărâm al Zânei.

Tână domnișoară, Zâna, îi promite lui Făt-Frumos tot ceea ce acesta căuta, însă rămâne foarte vagă în promisiunea sa. Cu toate acestea, contractul dintre cei doi se pecetluiește.

Odată cu trecerea timpului, Zâna îi insuflă lui Făt-Frumos nevoia de a contrabalansa obligația asumată de către ea. El este hotărât să plătească prețul care valoric este improbabil de estimare - să renunțe la autenticitatea traiului simplu specific oricărui muritor, cu bucuriile sale efemere și la sensul aprecierii fiecărei clipe, în schimbul eternității fără de schimbare, fără de sfârșit.

Buna-credință în călăuzirea acestui raport contractual dintre cei doi este pusă sub semnul întrebării, la fel ca și în cazul primului contract încheiat între Împărat și Făt-Frumos.

În primul caz a lipsit cu desăvârșire dorința reală de a contracta din partea Împăratului, fiind vorba de o obligație de neînfăptuit; iar în cel de-al doilea, în relația cu Zâna, deși obiectul se poate realiza, termenii și condițiile sunt neclare. Împrejurările și sacrificiile care duc la complinirea acestui contract nu sunt dezvăluite în mod intenționat de către Zână, astfel

² Liviu Pop, *Drept civil. Obligațiile*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 240.

ca, dacă Făt-Frumos le-ar fi cunoscut la momentul încheierii convenției, cel mai probabil acesta nu ar fi contractat vreodată³.

Lăsând lacune importante, care sunt vitale pentru consimțământul valid al lui Făt-Frumos, atitudinea ezitantă a Zânei denotă un interes ascuns, o acțiune premeditată, ce vizează nu doar menținerea controlului asupra darului nemuririi, ci însăși împiedicarea oricărei persoane de a obține această taină, indiferent de prețul plătit.

Deși îi promite nemurirea, Zâna se abține în a menționa consecințele nefaste pe care pășirea eroului în Valea Plângerii le va produce de fapt. Este limpede că această metodă subtilă de a-l face pe Făt-Frumos să semneze un contract fără a înțelege cu adevărat ce implică acesta se identifică în plan juridic cu un dol prin reticență, consimțământul lui Făt-Frumos fiind surprins de către acesta. Consecințele acestui viciu se dovedesc a avea în final un caracter devastator și ireversibil.

Odată ajuns în *Valea Plângerii*, dorul de casă și amintirea părinților îl determină pe Făt-Frumos să părăsească țărâmul Zânei. În acest sens, în plan juridic, se produce nulitatea relativă atrasă de viciul de consimțământ al dolului.

La plecare, Zâna îi apare în cale și impută toate cele îndurate de către Făt-Frumos în sarcina acestuia din urmă, ca un simplu fapt al neexecutării, al încălcării obligațiilor - pe cât de incomplet descrise, pe atât de convenite - părăsirea țărâmului fermecat și pătrunderea în Valea Plângerii.

La reîntâlnirea celor doi, din nefericire, în acest cadru, un nou timp a început să curgă... un timp al vieții sau al morții, un timp a cărui destinație finală va depinde în întregime de menținerea sau ruperea legăturii dintre Făt-Frumos și Zână.

Nulitatea contractului dintre Făt-Frumos și Zână are ca efect restituirea tuturor foloaselor de care se bucurau cei doi și restabilirea situației anterioare încheierii convenției. Mai precis, compania cu care soțul își însoțea soția *în viața fără de moarte* este înlocuită de singurătatea Zânei, iar viața eroului își recapătă în final caracterul efemer.

În final, desființarea angajamentului dintre Făt-Frumos și Zână este pecetluită odată cu apusul soarelui, moment în care termenul de prescripție se va împlini. Este un timp al

³ Ionel Reghini, Șerban Diaconescu, Paul Vasilescu, „*Introducere în drept civil*”, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 507.

haosului, dar și un timp al speranței, la finalul căruia, în situația unei pasivități nejustificate, Făt-Frumos va încheia un ultim contract cu cea de pe urmă iubită - Moartea.

Bibliografie

1. Ionel Reghini, Șerban Diaconescu, Paul Vasilescu, „*Introducere în drept civil*”, Ed. Hamangiu, București, 2013;
2. Liviu Pop, Ionuț-Florin Popa, Stelian Ioan Vidu, „*Drept civil. Obligațiile*”, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
3. Florin Moțiu, „*Contracte speciale în Noul Cod Civil*”, Ed. Universul Juridic, București, 2013;
4. Liviu Stănciulescu, „*Dreptul contractelor civile. Doctrină și jurisprudență*”, ed. a 3-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017.